

**ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ:
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ**

**Министерство на земеделието и храните
Дирекция „Развитие на селските райони”
УПРАВЛЯВАЩ ОРГАН**

**Държавен фонд „Земеделие” –
Разплащателна агенция
МЕЖДИННО ЗВЕНО**

**НАРЪЧНИК
ЗА НАЙ-ЧЕСТО ДОПУСКАНИТЕ ГРЕШКИ
ПРИ КАНДИДАТСТВАНЕ ПО МЕРКИТЕ
НА ПРОГРАМАТА ЗА РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ 2007-2013 г.**

Февруари 2009

Обща информация

Как е разработена Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г.?

Програмата за развитие на селските райони 2007-2013г. е изготвена в съответствие с приоритетите на Стратегическите насоки на Общността и на Националния стратегически план (НСП) за развитие на селските райони на България за периода 2007-2013 г.

Изборът на сфери за подпомагане/мерки е направен през периода преди присъединяването на Република България към Европейския съюз на базата на задълбочени проучвания на текущото състояние и анализ на силните и слабите страни на земеделското и горско стопанство и на селските райони.

Бюджет

Общият размер на публичните средства на ПРСР за периода 2007-2013 е **3 241 938 392 евро** (6 340 680 365 лв.), от които приносят на Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) е в размер на **2 609 098 596 евро** и национално финансиране от **632 839 796 евро**.

Кой може да кандидатства?

Този наръчник ще помогне за написването на по-качествени проекти от потенциалните кандидати за подпомагане. Програмата за развитие на селските райони дава възможност на широк кръг от физически и юридически лица да получат подкрепа за реализиране на своите идеи. В ПРСР са определени следните 14 групи допустими кандидати:

1. Земеделски производители/ земеделски стопани

Подкрепата по мерките от оси 1 и 3 е насочена към земеделски стопанства, като допустими за подкрепа са земеделски производители по смисъла на Закона за подпомагане на земеделските производители (ЗПЗП): “физически или юридически лица, които произвеждат непреработена и/или преработена растителна и/или животинска продукция предназначена за продажба”. Кандидатите по мерките от ос 1 трябва да са регистрирани като земеделски производители по ЗПЗП. Кандидатите по мерките от ос 3 трябва да са регистрирани като земеделски производители по ЗПЗП и/или Закона за тютюна и тютюневите изделия. При някои от мерките се прилагат допълнителни критерии за допустимост (възраст, юридически статут и др.).

Подкрепата по мерките от ос 2 е насочена към устойчивото управление на земите и допустими кандидати ще бъдат земеделски производители, регистрирани в ИСАК.

2. Собственици на гори и техни асоциации, горски кооперации; Държавни лесничейства, държавни дивечовъдни станции, микропредприятия преработващи горски продукти, Национални паркове и Научно-изследователски горски стопанства, които управляват държавни гори.

3. Признати групи производители.

4. Предприятия от хранително-вкусовата промишленост (с предмет на дейност преработка и/или маркетинг на земеделски продукти), регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите, включително пазари на производители.

5. Неземеделски бизнес единици в селски райони, регистрирани по Търговския закон, Закона за кооперациите или Закона за занаятите.

6. Общини в селски райони.

7. Юридически лица с нестопанска цел, регистрирани по Закона за юридическите лица с нестопанска цел.

8. “Читалища” – обществени центрове в селски райони, регистрирани по Закона за читалищата.

9. Граждански обединения на физически или юридически лица, регистрирани по Закона за задълженията и договорите;

10. Официално регистрирани религиозни институции;

11. Местни инициативни групи;

12. Национална служба за съвети в земеделието.

13. Организациите, одобрени да провеждат обученията и информационните дейности.

14. Физически лица, живеещи на територия, обхваната от МИГ–само по ос 4

Цели на Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г.

В Програмата за развитие на селските райони 2007-2013г. са заложили следните основни цели:

- Развитие на конкурентоспособни и основани на иновации земеделие, горско стопанство и хранително-вкусова промишленост.
- Опазване на природните ресурси и околната среда в селските райони.
- Подобряване на качеството на живот и разнообразяване на възможностите за заетост в селските райони.

Структура на Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г

За постигане на заложените в ПРСР цели, са разработени множество мерки, които са разделени в 4 приоритетни оси:

- **Ос 1** “Подобряване на конкурентоспособността на земеделския и горския сектори”;
- **Ос 2** “Подобряване на околната среда и селската природа”;
- **Ос 3** “Качеството на живот в селските райони и разнообразяване на селската икономика”;
- **Ос 4** “ЛИДЕР” - Изграждане на местен капацитет и подобряване на местното управление;

За прилагането на всяка мярка Министерът на земеделието и храните издава наредба за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, като в наредбите се регламентират обхват на подпомаганите дейности, териториален обхват, финансови условия, изисквания към кандидатите, изисквания към проектите, допустими разходи, редът за кандидатстване, редът за плащане, условията за изпълнение на дейностите по проекта, контрол и санкции и необходими документи за кандидатстване.

Според предварително одобреният график към 15.02.2009 г. са приети съответните наредби и са стартирали следните 20 мерки:

Мярка	Наредба №	Дата на стартиране
Ос 1 - Подобряване на конкурентоспособността в земеделския и горския сектор		
мярка 111 „Професионално обучение, информационни дейности и разпространение на научни знания”	НАРЕДБА № 23 от 14.07.2008 г..	01 август 2008г.
мярка 112 „Създаване на стопанства на млади фермери”	НАРЕДБА № 9 от 3.04.2008 г	17 април 2008 г.
мярка 121 „Модернизиране на земеделските стопанства”	НАРЕДБА № 8 от 3.04.2008 г.	17 април 2008 г.
мярка 122 „Подобряване на икономическата стойност на горите”	НАРЕДБА №21 от 07.07. 2008 г.	01 декември 2008 г.
мярка 123 „Добавяне на стойност към земеделски и горски продукти”	НАРЕДБА №18 от 26.06. 2008 г	01 ноември 2008г.
мярка 141 „Подпомагане на полу-пазарни стопанства в процес на реструктуриране”	НАРЕДБА № 28 от 5.08.2008 г.	01 септември 2008г.
мярка 142 „Създаване на организации на производители”	НАРЕДБА № 27 от 5.08.2008 г	01 септември 2008г.
мярка 143 „Предоставяне на съвети и консултиране в земеделието в България и Румъния”	НАРЕДБА № 10 от 3.04.2008 г.	03 април 2008 г.
Ос 2 - Подобряване на околната среда и природата		
мярка 211 „Плащания на земеделски стопани за природни ограничения в планинските райони”	НАРЕДБА № 11 от 3.04.2008 г	01 март 2008 г.
мярка 212 „Плащания на земеделски стопани в райони с ограничения, различни от планинските райони”	НАРЕДБА № 11 от 3.04.2008 г.	01 март 2008 г.
мярка 214 „Агроекологични плащания”	НАРЕДБА № 12 от 3.04.2008 г	01 март 2008 г.
мярка 223 „ Първоначално залесяване на неземеделски земи”	НАРЕДБА № 22 от 7.07.2008 г	01 август 2008г.
мярка 226 „Възстановяване на горския потенциал и въвеждане на превантивни дейности”	НАРЕДБА № 20 от 7.07.2008 г	01 август 2008г.

Мярка	Наредба №	Дата на стартиране
Ос 3 - Качество на живот в селските райони и разнообразяване на селската икономика		
мярка 311 „Разнообразяване към неземеделски дейности”	НАРЕДБА № 30 от 11.08.2008 г.	01 декември 2008г.
мярка 312 „Подкрепа за създаване и развитие на микропредприятия”	НАРЕДБА № 29 от 11.08.2008 г.	01 януари 2009г.
мярка 313 „Насърчаване на туристическите дейности”	НАРЕДБА № 32 от 12.09.2008 г.	01 октомври 2008г.
мярка 321 „Основни услуги за икономиката и населението на селските райони”	НАРЕДБА № 25 от 29.07.2008 г.	01 септември 2008г.
мярка 322 „Обновяване и развитие на населените места”	НАРЕДБА № 24 от 29.07.2008 г.	01 септември 2008г.
Ос 4 - Лидер		
под-мярка 431-2 „Придобиване на умения и постигане на обществена активност за потенциални местни инициативни групи”	НАРЕДБА № 14 от 3.04.2008 г.	18 юни 2008 г.
Други мерки		
мярка 511 „Техническа помощ”	НАРЕДБА № 13 от 3.04.2008 г.	04.2008г.

Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г., наредбите за прилагане на мерките от ПРСР и необходимите документи за кандидатстване можете да намерите на:

- електронната страница на Министерството на земеделието и храните www.mzh.government.bg в рубриката „Програма за развитие на селските райони 2007-2013г.”, документи по мерки от съответните оси;
- електронната страница на Държавен фонд „Земеделие” <http://www.dfz.bg>. в рубриката „Разплащателна агенция”> Развитие на селските райони.

На електронната страница на Министерството на земеделието и храните www.mzh.government.bg в рубриката „Програма за развитие на селските райони 2007-2013г.” можете да намерите полезна информация, свързана с избора на мярката и подготовката на проектни предложения:

- [Стъпки за кандидатстване по ПРСР](#)”
- [Често задавани въпроси](#) по мерките от приоритетните оси

НАЙ-ЧЕСТО ДОПУСКАНИТЕ ГРЕШКИ ПРИ КАНДИДАТСТВАНЕ ПО МЕРКИТЕ ОТ ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ 2007-2013 Г.

➤ **МЯРКА 111 "ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ, ИНФОРМАЦИОННИ ДЕЙНОСТИ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА НАУЧНИ ЗНАНИЯ"**

(Забележка: *тъй като до настоящия момент, няма одобрени, нито отхвърлени проекти по мярка 111, не могат да се опишат голям брой конкретно допуснати грешки*)

1. Не се прави разлика между един курс и брой групи в един курс т.е. няколко групи, които се обучават по една тема са описани в проекта като няколко курса.
2. Не се представят документите за собственост и/или на договорите за наем на материалната база за теоретичното и/или практическото обучение за времето на провеждане на обучението.
3. Част от кандидатите по мярката не обръщат внимание на условието в чл. 14, ал.1, т.1 на Наредба № 23 от 14.07.2008 г. за прилагане на мярката, а именно, че те са допустими за финансова помощ по мярката, ако провеждат обучение дори и само по една от специалностите, включени в приложение № 2 "*Списък на професиите и специалностите, съгласно Списък на професиите за професионално образование и обучение за институциите по чл. 14, ал.1, т.1*".
4. Част от кандидатите по мярката считат, че посочените в Приложение 2 специалности са теми за учебните програми, а те са условие за допустимост.
5. Част от кандидатите по мярката не обръщат внимание на текста в наредбата по мярката (чл.7, ал.1 и ал.2), в който е записано, че за всеки курс или информационна дейност се обосновава тема и се представя подробна учебна програма, както и че всички курсове и информационни дейности трябва да са свързани с една или няколко от основните теми съгласно приложение № 1 "*Основни теми, по които може да се провежда обучение*". Посочените в Приложение 1 основни теми се разбират като конкретни теми на курсовете, а не като обобщени области в секторите растениевъдство, животновъдство и горско стопанство.

➤ **МЯРКА 112 "СЪЗДАВАНЕ НА СТОПАНСТВА НА МЛАДИ ФЕРМЕРИ"**

1. Кандидатите по мярката не декларират цялата площ, която обработват или брой животни, които отглеждат в стопанството си, като по този начин след преизчисляване на общия икономически размер на стопанството няма съответствие с критерия за оценка на бизнес плана за нарастване с поне 3 икономически единици.
2. В случаите, когато кандидатът по мярката е представил "*Становище на РВМС, че земеделското стопанство и дейността му отговарят на изискванията в областта на хигиената и хуманното отношение към животните и ветеринарните изисквания*" и/или "*Становище на РСРЗ, че земеделското стопанство и дейността му отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията*", той приема, че стопанството му отговаря на всички стандарти и не декларира в заявлението, че отговаря на изискванията за опазване компонентите на околната среда и на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд и не попълва таблица 8.3 от бизнес плана по отношение на тези стандарти.

3. В случаите, когато кандидатът по мярката е представил „Становище на РВМС, че земеделското стопанство и дейността му ще отговарят на изискванията в областта на хигиената и хуманното отношение към животните и ветеринарните изисквания” и/или „Становище на РСРЗ, че земеделското стопанство и дейността му ще отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията”, кандидатът приема, че стопанството му отговаря на всички стандартите и не попълва таблица 8.3 от бизнес плана по отношение на тези Стандарти.
4. В случаите, когато кандидатът по мярката е физическо лице, но е регистриран като едноличен търговец или е бил регистриран като такъв, в заявлението за подпомагане кандидатът не отбелязва/ декларира този факт.
5. Кандидатът по мярката и неговия съпруг/ неговата съпруга поотделно кандидатстват с едни и същи площи (имоти) по Схемата за единно плащане на площ и по мярката, което води до отказ за финансиране като опит за създаване на изкуствени условия за получаване на финансова помощ. Подобни случаи има и с арендодатели/ арендатори, братя/ сестри и др..
6. Протоколите за създаване на земеделски масиви (за доброволна комасация) за земята участваща при изчисляване на минималния икономически размер от 2 икономически единици са със срок на действие по-кратък от 5 години, считано от датата на кандидатстване и не съответстват на изискванията на наредбата.

➤ **МЯРКА 121 "МОДЕРНИЗИРАНЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ СТОПАНСТВА"**

1. Много често в проектите по мярката липсва достатъчна обосновка за капацитета на техниката за обработка на почвата и прибиране на реколтата, във връзка с количеството продукция и размера на земята, за която е разработен бизнес плана. Необходимо е обосновката да бъде конкретна, изчерпателна и да съпоставя размера на обработваемата земя, сроковете за обработка на почвата и прибиране на реколтата и други показатели, от значение при обработка на почвата и прибиране на реколтата, с техническите показатели на селскостопанските машини, производителност на ден (мото часа, дка/ ден, т/ден) и др..
2. Част от кандидатите въпреки, че в техните проекти има инвестиции за напояване, не представят документ № 32 към Заявлението за подпомагане „Документ за съгласуване на проекта със съответната Басейнова дирекция на Министерство на околната среда и водите, която е отговорна за мониторинга и управлението на водния баланс в региона, в случай на проект, отнасящ се за инвестиции, свързани с разширяване капацитета или потреблението на вода на напоителната мрежа в стопанството. (Документът се представя само когато е необходимо подобно съгласуване съгласно Закона за водите”.)
3. Част от кандидатите не представят документ № 21 към Заявлението за подпомагане „Копие от решение за преценяване на необходимостта от извършване на оценка на въздействието върху околната среда или копие от решение по оценка на въздействие върху околната среда (един от двата документа се представя само когато съществува такова изискване съгласно Закона за опазване на околната среда)”, макар че се изисква съгласно закона.

4. Представените от част от кандидатите по мярката оферти за исканите за закупуване активи не съдържат подробни технически спецификации, за да направи съпоставка дали са съпоставими характеристики на съответната машина или оборудване. Освен това в офертите не са описани допълненията към определен базов модел, за да се види как е извършено ценообразуването на съответната инвестиция. Много често се представя непълна или несъпоставима информация относно техническите характеристики на машините и оборудването.
5. Част от кандидатите представят оферти от невписани в Търговския регистър фирми.
6. За част от кандидатите по мярката представеният от тях документ № 16 „Справка за дълготрайните активи към датата на подаване на заявлението за подпомагане с разбивка по активи, дата на придобиване и покупна цена” не е към датата на подаване на заявлението в Областната разплащателна агенция и не включва колона с датата на придобиването на притежаваните активи.
7. Част от кандидатите по мярката не са разбрали, че от документите, които са изготвени на чужд език и които се изискват по мярката, официален по смисъла на Гражданския процесуален кодекс е само документът за правосубектност на чуждестранните лица – оференти. За него се изисква да бъде легализиран или с апостил. Апостилът се издава от страната на произход на съответния документ, издаден от определен държавен орган. Легализацията се извършва от Министерство на външните работи (МВнР). Всички останали документи, издадени от чуждестранно лице – оферти, фактури, договори са неофициални документи и за тях се изисква само превод от заклет преводач, за което се представя нотариално заверена декларация от преводача.
8. Част от кандидатите по мярката представят оферти или договори от фирми, които не се занимават с конкретната дейност, по която са представили оферта, или това не им е основната дейност – много често това са междинни фирми между фирмата, на която това е основна дейност и кандидата. Във всички случаи това води до допълнителни проверки и до забавяне на обработката на проектите и в повечето случаи се установява създаване на изкуствени условия за заобикаляне на установените правила и изисквания – например завишаване на справедливи пазарни цени, и т.н.
9. Част от кандидатите по мярката подценяват процеса по избор на доставчик/ изпълнител на активи и услуги. Много често, вместо да направи сам пазарно проучване за потенциалните доставчици и на базата на обективни критерии за избираемост да избере най-добрия за него и конкретния проект доставчик, бенефициентът проформа се стреми да предостави поне три оферти за активи или услуги (в някои случаи дори вместо него ги набавя консултантът му или избраният доставчик). Тази практика води много често до грешки, пропуски и необоснованост на избора на доставчик.
10. Недопустимо е изпълнението на проекти едновременно (в един и същ период от време) по мярка 121 "Модернизирани земеделските стопанства" и мярка 123 "Добавяне на стойност към земеделски и горски продукти". По мярка 121 "Модернизирани земеделските стопанства" може да се кандидатства, след като е подадена заявка за окончателно плащане по реда на Наредба № 18 от 26.06.2008 г. за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по мярка "Добавяне на стойност към земеделски и горски продукти " или обратното.

➤ **МЯРКА 122 „ПОДОБРЯВАНЕ НА ИКОНОМИЧЕСКАТА СТОЙНОСТ НА ГОРИТЕ”**

(Забележка: тъй като до настоящия момент, няма подадени проекти по мярка 122, не могат да се опишат голям брой конкретно допуснати грешки)

1. При кандидатстване за закупуване на техника, площта на горите и обемът на дървесината от предвидените в тях сечи не отговарят на капацитета на техниката, за която се кандидатства за закупуване.

➤ **МЯРКА 123 "ДОБАВЯНЕ НА СТОЙНОСТ КЪМ ЗЕМЕДЕЛСКИ И ГОРСКИ ПРОДУКТИ"**

(Забележка: тъй като до настоящия момент, няма одобрени, нито отхвърлени проекти по мярка 123, не могат да се опишат голям брой конкретно допуснати грешки)

1. Част от кандидатите смятат, че допустими за подпомагане са всички продукти, описани в приложение № 1 по чл. 32 от Договора за създаване на ЕО, а са допустими само тези от тях, които са от секторите, описани в чл. 3, ал. 1 на Наредба № 18 от 26.06.2008 г. Изборът на секторите е направен на базата на предварителен SWOT анализ (анализ на силните, слабите страни, възможностите и заплахите).
2. Част от кандидатите не разбират кой режим на държавна помощ се прилага за различните продукти. Освен за преработка на продукти от Приложение № 1 по чл. 32 от Договора за създаване на ЕО в продукти от същото приложение, допустими за финансова помощ са и дейностите за преработка и/или маркетинг на горски продукти и за преработка на продукти от Приложение № 1 в продукти извън него, но за тях задължително се прилага режимът “de minimis”, т.е. помощта се предоставя в съответствие с условията и разпоредбите на Регламент (ЕО) № 1998/2006 на Комисията от 15.12.2006 г. за прилагане на членове 87 и 88 от Договора за създаване на Европейската общност към минималната помощ, т.е. общият размер на минималната помощ, предоставена на едно предприятие е не повече от левовата равностойност на 200 000 евро за период от три последователни данъчни години.
3. Недопустимо е изпълнението на проекти едновременно (в един и същ период от време) по мярка 121 "Модернизирание на земеделските стопанства" и мярка 123 "Добавяне на стойност към земеделски и горски продукти". По мярка 123 "Добавяне на стойност към земеделски и горски продукти" може да се кандидатства, след като е подадена заявка за окончателно плащане по реда на Наредба № 8 от 2008 г. за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по мярка "Модернизирание на земеделските стопанства" или обратното.
4. Не във всички случаи представените оферти за закупуване на активи съдържат подробни технически спецификации, за да се направи съпоставка дали са съпоставими характеристиките на съответната машина или оборудване. Освен това в офертите в някои случаи не са описани допълненията към определен базов модел, за да се види как е извършено ценообразуването на съответната инвестиция. Много често се представя непълна или несъпоставима информация относно техническите характеристики на машините и оборудването.

5. Част от кандидатите представят оферти от невписани в Търговския регистър фирми.
6. Част от кандидатите по мярката не са разбрали, че от документите, които се изготвят на чужд език и които се изискват по мярката, официален по смисъла на Гражданския процесуален кодекс е само документът за правосубектност на чуждестранните лица – оференти. За него се изисква да бъде легализиран или с апостил. Апостилът се издава от страната на произход на съответния документ, издаден от определен държавен орган. Легализацията се извършва от МВнР. Всички останали документи издадени от чуждестранно лице – оферти, фактури, договори са неофициални документи и за тях се изисква само превод от заклет преводач, за което се представя нотариално заверена декларация от преводача.
7. Част от кандидатите по мярката представят оферти или договори от фирми, които не се занимават с конкретната дейност, по която са представили оферта, или това не им е основната дейност – много често това са междинни фирми между фирмата, на която това е основна дейност и кандидата. Във всички случаи това води до допълнителни проверки и до забавяне на обработката на проектите и в повечето случаи се установява създаване на изкуствени условия за заобикаляне на установените правила и изисквания – например завишаване на справедливи пазарни цени, и т.н.
8. Част от кандидатите по мярката подценяват процеса по избор на доставчик / изпълнител на активи и услуги. Много често, вместо да направи сам пазарно проучване за потенциалните доставчици и на базата на обективни критерии за избираемост да избере най-добрия за конкретния проект доставчик, бенефициентът проформа се стреми да предостави поне три оферти за активи или услуги (*в някои случаи дори вместо него ги набавя консултантът му или избраният доставчик*). Тази практика води много често до грешки, пропуски и необоснованост на избора на доставчик.
9. Част от кандидатите неправилно попълват в Бизнес плана таблица 8 „Настоящи доставчици” и таблица 9 „Бъдещи доставчици”, като описват доставчици на активи/ услуги, свързани с изпълнение на проекта. В тези таблици се попълват данни за доставчици на стоки, материали и услуги, свързани с производствения процес.
10. Част от кандидатите подценяват изискванията на чл. 20 от Наредба № 18/26.06.2008 да докажат наличието на суровинна база и пазарен потенциал за първата прогнозна година от бизнес плана. В някои случаи се подхожда формално и се предоставят копия от споразумения (договори) / писма за намерение за доставка на суровини и/или реализация на готовата продукция с лица, които не се занимават с такава дейност.

➤ **МЯРКА 141 "ПОДПОМАГАНЕ НА ПОЛУПАЗАРНИ СТОПАНСТВА В ПРОЦЕС НА ПРЕСТРУКТУРИРАНЕ"**

(Забележка: тъй като до настоящия момент, няма одобрени, нито отхвърлени проекти по мярка 141, не могат да се опишат голям брой конкретно допуснати грешки)

1. Кандидатите не декларират в заявлението за подпомагане цялата площ, която обработват или брой животни, които отглеждат в стопанството си.
2. В заявленията за подпомагане, изготвени от Националната служба за съвети в земеделието фигурират данни за други лица по други изготвени от службата проекти.

3. Кандидатите не декларират данни за съпругата/ съпругът си по отношение на тяхната земеделска дейност.
4. Една и съща земя едновременно е декларирана от кандидата при кандидатстване по мярката и от неговия съпруг / неговата съпруга по Схемата за единно плащане на площ.
5. Погрешно изчисляването на икономическия размер на стопанството – не са включват всички отглеждани от кандидата животни и/или земеделски култури.
6. Не се декларира общия размер на стопанствата на двамата съпрузи.

➤ **МЯРКА 142 "СЪЗДАВАНЕ НА ОРГАНИЗАЦИИ НА ПРОИЗВОДИТЕЛИ"**

(Забележка: *тъй като до настоящия момент, няма одобрени, нито отхвърлени проекти по мярка 142, не могат да се опишат голям брой конкретно допуснати грешки*)

1. Част от земеделските производители погрешно считат, че организациите на производители могат да извършват производствена дейност на първични земеделски продукти. Организацията на производителите е юридическо лице, чиято цел е маркетинг, т.е. търсене на начини за реализиране на продукцията на своите членове. Производствената дейност на първични земеделски продукти се извършва от членовете на организацията.
2. Част от земеделските производители считат, че един производител може да бъде подпомаган за един и същ вид земеделски продукт като член на повече от една организация на производители, а това е недопустимо. Изключение от това правило се допуска при преминаване към биологично производство. Производител на два или повече вида земеделски продукти може да бъде член на различни организации на производители за всеки вид земеделски продукт.
3. Някои кандидати смятат, че първо се кандидатства за признаване на новосъздадена група производители, а едва след това се подава Заявление за подпомагане. За новосъздадени групи производители се кандидатства **едновременно** за признаване и за подпомагане с общ пакет документи.
4. Част от кандидатите, понеже по мярка 112 „Създаване на стопанства на млади фермери” и 121 „Модернизиране на земеделски стопанства” сектор „тютюн” е недопустим, **погрешно считат, че Организации на производители на тютюн не могат да кандидатстват.** Такива организации могат да кандидатстват, но задължително трябва да включат в плана за развитие цели и дейности за отглеждане на други култури или да стартират нови икономически дейности.
5. За част от земеделските производители не е ясно, че **организациите на производители на плодове и зеленчуци не се подпомагат по мярка 142.** Тези организации се подпомагат за създаване в съответствие с чл.14. (2) от Регламент 2200/96. Условието за създаване на организация на производители на плодове и зеленчуци са разписани в Наредба № 11 от 15.05.2007г. *за условията и реда за признаване на организации на производители на плодове и зеленчуци и на техните асоциации и за условията и реда за одобряване и изменение на одобрените операционни програми* (ДВ, бр. 42 от 29.05.2007 г.).

6. Не всички земеделски производители са на ясно, че организациите на производители могат да кандидатстват по мярка 121 „Модернизиране на земеделските стопанства” за извършване на инвестиции. Организациите на производители на тютюнопроизводители могат да кандидатстват за инвестиции, които са различни от инвестиции, свързани с тютюна. Организациите на производители на плодове и зеленчуци могат да кандидатстват за видове инвестиции, които не са част от техните Оперативни програми по Регламент 2200/96.
7. Погрешно се счита, че сектор „яйца” във всички случаи не е допустим сектор за създаването на организация на производители. В случай, че земеделски производители произвеждат яйца по метода на биологичното производство, според изискванията на Регламент 834/2007, то една тяхна организация на производители може да бъде призната и подпомогната, тъй като по отношение на биологичното производство няма ограничение относно видовете сектори.
8. Не е задължително условие планът за развитие на организациите на производители да бъде разработен от Националната служба за съвети в земеделието, но трябва да се знае, че НССЗ предоставя напълно безплатно тази услуга, както и изготвянето на целия проект за кандидатстване.

➤ **МЯРКА 211 „ПЛАЩАНИЯ НА ЗЕМЕДЕЛСКИ СТОПАНИ ЗА ПРИРОДНИ ОГРАНИЧЕНИЯ В ПЛАНИНСКИТЕ РАЙОНИ” И МЯРКА 212 „ПЛАЩАНИЯ НА ЗЕМЕДЕЛСКИ СТОПАНИ В РАЙОНИ С ОГРАНИЧЕНИЯ, РАЗЛИЧНИ ОТ ПЛАНИНСКИТЕ РАЙОНИ”**

1. Земеделският стопанин е отбелязал участие по схемата НР1(планински необлагодетелствани райони) или НР2 (други необлагодетелствани райони) за парцели, които не попадат в землищата от списъка по НАРЕДБА за определяне на критериите за необлагодетелстваните райони и териториалния им обхват, приета с ПМС 30/15.02.2008, обнародвана в ДВ20/26.02.2008 г.
2. Земеделският стопанин е отбелязал в заявлението си участие по схемата НР1, а в „Таблицата на използваните парцели” за конкретните парцели отбелязва НР2 или обратно.
3. Грешки в очертаването на земеделските парцели в Системата за идентификация на земеделските парцели (СИЗП).

➤ **МЯРКА 214 „АГРОЕКОЛОГИЧНИ ПЛАЩАНИЯ”**

Плащанията по мярка 214 „Агроекологични плащания” (АЕП) са за изпълнение на конкретни агроекологични дейности за срок от пет последователни години. Често земеделските стопани разглеждат агроекологичните плащания като допълнение към директните плащания и кандидатстват за тях, без да са наясно с изискванията на мярката и поемането на ангажимент за извършване на определени дейности за 5-годишен период от време за едни и същи земеделски парцели.

При попълване на заявлението за кандидатстване по мярка 214 АЕП най-често се допускат следните грешки:

1. Земеделският стопанин не е подписал/подпечатал приложението за кандидатстване за мярка „Агроекологични плащания”.

2. Земеделският стопанин не е попълнил коректно кодът на „Агроекологичната дейност” в „ Таблицата на използваните парцели”.
3. Земеделският стопанин е пропуснал или е отбелязал некоректен код на културата в „Таблицата за използваните парцели”.
4. Земеделският стопанин не е попълнил коректно „таблицата на използваните животни”.
5. Земеделският стопанин не е предоставил копия на всички изискуеми документи по направленията, за които кандидатства.
6. Не е отметнато "Кандидатствам за първа година", отметнато е "Заявление за подпомагане" и "Заявление за плащане"
7. Отметнато е " Кандидатствам за първа година", но не е отметнато " Заявление за подпомагане" и/или " Заявление за плащане".
8. Отбелязано е " Участвам запоредна година", въпреки че към момента на подаване земеделският стопанин само кандидатства без да е одобрен за участие по мярката.
9. Попълнена е "Обща установена площ през първата година на поемане на агроекологичния ангажимент" вместо клетка "Обща площ на кандидатстване през настоящата година " или са попълнени и двете.
10. Попълнена е клетка "Обща площ на кандидатстване през настоящата година", но площта не отговаря на тази от таблицата с парцелите. Следва да се има предвид, че това се счита за очевидна грешка при извършване на математически операции и при одобрение се вземат предвид площта и парцелите, описани в „Таблицата на използваните парцели”.
11. Отбелязан АЕП (агроекологичен) код за биологично земеделие, но земеделският стопанин е в преход и това е видно от датата на сключване на договора с контролиращото лице.
12. Не е отметната клетка в секция "Специфични декларации" за предоставяне на документ за преминато агроекологично обучение, а е предоставен такъв документ или декларация към заявлението, в която се поема ангажимент да бъде предоставен до 30. септември на втората година. Възможно е и да е отбелязана декларация за предоставяне на един от изискуемите документи, а да е предоставен другият документ.
13. Неправилно се изписват номерата на парцелите в Молбата за добавяне на парцели по мярка „Агроекологични плащания”. Те трябва да се изписват в съответствие с парцелите от разписаната „Таблица на използваните парцели” в Общото заявление за плащане на площ.
14. Декларираният вид животно не отговаря на предоставения документ (сертификат), или декларираният АЕП код е за друг вид животно. Номерата на ушните марки на животните не се изписват по регламентираните изисквания в българското законодателство за съответните видове животни.
15. Представяните документи, удостоверяващи породността на животните (зоотехнически сертификат и сертификат за произход за говеда, овце, кози и свине и паспорт - за еднокопитни), не отговарят на изискванията, посочени в българското законодателство.
16. В секциите за специфичните документи по направления е сложена отметка, а документ не е представен. Отбелязано е направлението, но не са отбелязани представените специфични документи. Срещат се и случаи с отбелязани специфичните декларации или специфични документи, без да е отметнато съответното направление.

17. Не е отметнато поле за специфичен документ и не е приложено копие от свидетелство за преминал курс на обучение за употреба на продукти за растителна защита от втора (ограничена) категория, издаден от НСРЗ, или копие от диплома за висше агрономическо образование или средно земеделско - растениевъден профил, когато е отметната декларацията за използване на такива продукти.
18. Земеделският стопанин е предоставил всички изискуеми документи, но не е отметнал това в съответните полета.
19. Заявленията за подпомагане по направления «Поддържане на местообитания на защитени видове в обработваеми земи, разположени в орнитологично важни места» и «въвеждане на сеитбообръщение за опазване на почвите и водите» са подадени след допустимия срок (30 март).

➤ **МЯРКА 223 "ПЪРВОНАЧАЛНО ЗАЛЕСЯВАНЕ НА НЕЗЕМЕДЕЛСКИ ЗЕМИ"**

(Забележка: тъй като до настоящия момент, няма одобрени, нито отхвърлени проекти по мярка 223, не могат да се опишат голям брой конкретно допуснати грешки)

1. В проектите по мярката често липсва документ удостоверяващ, че за създаване на горски култури ще се използват само дървесни видове, според типа на месторастенето, а от тях ще се дава предпочитание на местните такива. Документът може да бъде „Удостоверение” или „Декларация” издадена от лесовъда изготвил технологичния план, заверено/а от съответното държавно горско стопанство (ДГС) / държавно ловно стопанство, а за структурите на Държавната агенция по горите - от Регионалната дирекция по горите.
2. Представените в проектите по мярка технически спецификации с изисквания към участниците в процедура за възлагане на обществена поръчка не съответстват на изискванията съгласно Закона за обществените поръчки.
3. Част от кандидатите не попълват Формата за наблюдение и оценка на проектите по мярка.

➤ **МЯРКА 226 "ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ГОРСКИЯ ПОТЕНЦИАЛ И ВЪВЕЖДАНЕ НА ПРЕВАНТИВНИ ДЕЙНОСТИ"**

(Забележка: тъй като до настоящия момент, няма одобрени, нито отхвърлени проекти по мярка 226, не могат да се опишат голям брой конкретно допуснати грешки)

1. Част от кандидатите не попълват Формата за наблюдение и оценка на проектите по мярката, а когато са я попълнили не упоменават коректно номерата на имотите, съгласно актовете за собственост.
2. При изготвяне по проекта по мярката на технологичен план за залесяване не е изрично упоменато, че е предвидено използването на местни видове с ниска степен на опасност от пожар и че те съответстват на предвижданията в лесоустройствения проект (ЛУП).
3. Представените в проектите по мярката технически спецификации с изисквания към участниците в процедура за възлагане на обществена поръчка не съответстват на изискванията съгласно Закона за обществените поръчки.

➤ **ПОД-МЯРКА 431-2 „ПРИДОБИВАНЕ НА УМЕНИЯ И ПОСТИГАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНА АКТИВНОСТ ЗА ПОТЕНЦИАЛНИ МЕСТНИ ИНИЦИАТИВНИ ГРУПИ”**

1. Проектите се представят в последния ден на поканата /без значение колко е дълъг срокът/ и се пропуска прилагането на документи.
2. Много често кандидатите пропускат т. „Списък на приложените документи” и декларациите, които са неразделна част от образеца на заявлението за подпомагане.
3. В чл.19, ал. 2 на Наредба № 14 от 3 април 2008 г. за прилагане на под-мярката са описани документите, които следва да се приложат към заявлението, когато изрично не е написано, че може да се представи копие на документа то той следва да се представи в оригинал. Най-често грешно се представят копия на удостоверения за актуално състояние.
4. Пропуска се прилагането на документи, доказващи публичност и прозрачност при избора на партньори.
5. Предлагат като координатор или технически асистент служители на общинската администрация, а това е недопустимо спрямо изискванията на Наредба № 14 от 3 април 2008 г. за прилагане на под-мярката.
6. Представени преписи от решения на общинския съвет не отговарят на изискванията на наредба № 14 от 3 април 2008 г. за прилагане на под-мярката, а именно: нямат печат на общинския съвет, подпис на председателя на общинския съвет или не е изписано името на лицето снело преписа.
7. В Заявлението за подпомагане в т. 4 „Предишен опит на кандидата и/или партньорите” в описанието на проекта кандидатите не изписват в какво точно се състои партньорството по съответния проект и кои са партньорите.
8. В Заявлението за подпомагане грешно се сумират колоните при попълване на „Таблицата за допустимите разходи по дейности”.
9. Липсва съответствие между планираните дейности и резултати с планираните разходи по проекта.